

Splendidum družstvo

NEJNEBEZPEČNĚJŠÍ ŠPIONKY HISTORIE

THE TIMES
SECRET SERVICE
CONFIDENTIAL

Johanna Schneider

NEJNEBEZPEČNĚJŠÍ ŠPIONKY HISTORIE

Copyright © Johann Schneider

Cover © Splendidum družstvo, 2026

Czech Edition © Splendidum družstvo

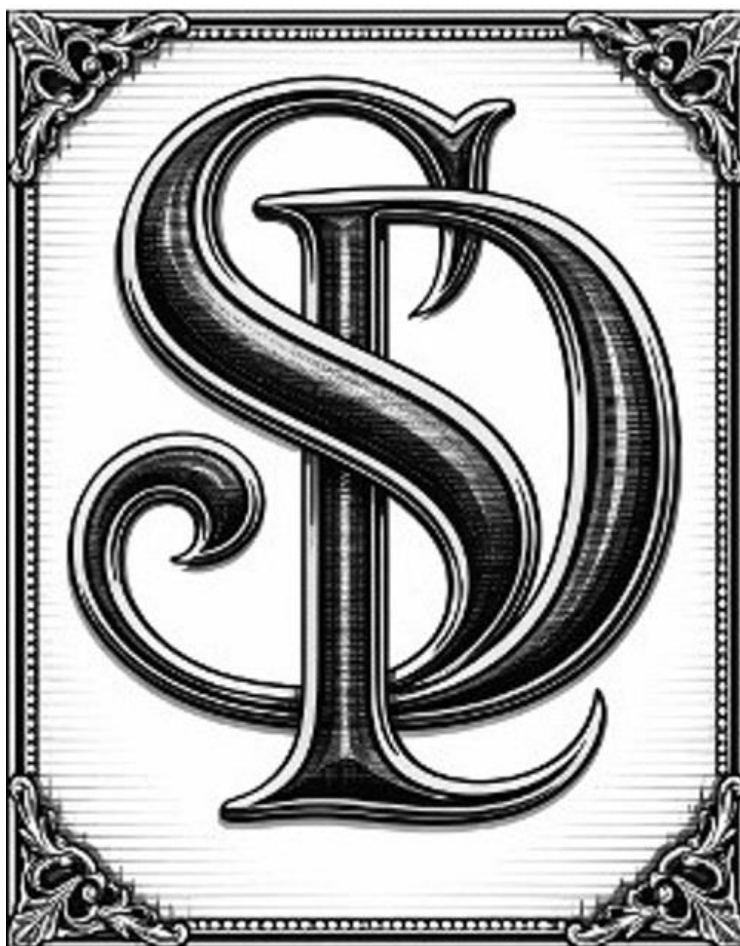
Vražné, Hynčice, 2026

První el. vydání

ISBN 978-80-7681-489-9 (EPUB)

ISBN 978-80-7681-490-5 (MOBI)

ISBN 978-80-7681-491-2 (PDF)

Splendidum družstvo 2026

Kleopatra VII. (69 př. n. l. – 30 př. n. l.): První mistryně politické špionáže

„Příliš mnoho inkoustu na jediné stránce bývá známkou lži,“ zamumlal starý archivář, aniž by zvedl zrak od papyru. Myslel si, že slouží pravdě, ale ve skutečnosti sloužil jen vlastní chamtivosti.

Kleopatra stála těsně za ním. Její dech jemně chladil písařovy šedivé vlasy, zatímco její prsty přejížděly po hrubém dokumentu, který mu právě podstrčila. Byl psán rukou římského legáta a obsahoval seznam jmen. Pokud by se dostal na veřejnost, způsobil by v paláci větší chaos než nájezd nomádů.

Královna se od starce pomalu odsunula. Její hedvábné šaty s tichým šelestěním přejely o mramorovou podlahu – zvuk, který v tichu chodeb zněl jako varování. Věděla, že legát v tuto chvíli klidně spí v hostinské komnatě, přesvědčený o své nepostradatelnosti pro stabilitu provincie. Netušil, že ona právě drží klíč k jeho zničení. Nebyl to žádný dramatický zvrat, jen drobná chyba v účetnictví: jeden nesprávně uvedený transport obilí, který odhaloval tajnou dohodu s konkurenčním přístavem.

V jejím výrazu se mihnul chladný, analytický zájem. Všimla si detailu, který ostatní přehlédli: legát nebyl zrádcem z vlastní vůle, ale loutkou někoho, kdo znal tajemství jeho rodiny v Římě. Tato informace byla cennější než samotný seznam jmen. Teď mohla ovládnout i ty, kteří se domnívali, že jsou nedotknutelní.

Když vyšla z archivu do nočního vzduchu, Alexandrie pod ní pulzovala životem. Nad přístavem se vznášela vůně moře, pryskyřice a drahého koření. Stěží desítek lodí se na vlnách rýsovaly jako temný les a v dálce zářil mohutný maják na ostrově Faru. Jeho plamen prorážel oblohu jako oko boha, ale v porovnání s ohněm v královniných očích se zdál slabý.

Málokdo věděl, že skutečný život Alexandrie nezačínal na tržištích. Odehrával se ve stínech paláců, v tichých chodbách chrámů a ve voňavých zahradách, kde fontány pohlcovaly nebezpečný šepot. Tam se rodila rozhodnutí, která měnila osudy říší.

Ještě jí nebylo ani třicet let, ale už chápala, že nejmocnější zbraní není meč, vojsko ani zlato. Skutečnou moc mají informace. Zatímco ostatní panovníci budovali armády, ona budovala síť uší. Jejími vojáky byli obchodníci, sluhové, písaři i kněží. Jediná dobře mířená informace dokázala zničit nepřítele rychleji než deset tisíc mužů se štíty.

Nikdo nesměl poznat, odkud rány přicházejí.
Nikdo nesměl tušit, kdo zprávu donesl.
A především – nikdo nesměl zjistit, že všechny nitky vedou k jediné ženě.

V kapse stiskla ukořistěný papyrus, který mohl už zítra ráno pohnout cenou pšenice v celém Středomoří. Usmála se, ale nikdo v temných chodbách ten úsměv neviděl. Nebyl určen dvořanům, nýbrž hře, kterou právě začala vyhrávat.

Fakta, o kterých historie často mlčí

O Kleopatřině inteligenci se mluví, ale málokdo zná konkrétní detaily jejího génia. V její krvi nekolovala ani kapka egyptské krve. Byla čistokrevná Řekyně z rodu Ptolemaiovců. Její rodina vládla Egyptu tři sta let, ale ona byla první a jediná, kdo se obtěžoval naučit domorodý egyptský jazyk. Ostatní členové její dynastie mluvili výhradně řecky a Egyptány pohrdali.

Kleopatra však ovládala devět jazyků včetně etiopštiny, hebrejštiny, arabštiny a syrštiny. Nepotřebovala tlumočníky. Cizí ambasatory tím naprosto šokovala a okamžitě si získávala jejich respekt.

Věděli jste to?

Kleopatra nebyla jen politička, ale také vědkyně. Psala odborná pojednání o medicíně, farmacii a kosmetice. Studovala chemii a toxikologii v proslulé alexandrijské knihovně. Sama navrhovala recepty na jedy, ale i léky proti plešatosti pro Julia Caesara.

Egypt v její době stál na rozhraní dvou světů. Starobylé království bohatlo z obchodu a úrodného Nilu, zatímco na západě sílila Římská republika, která postupně pohlcovala jednu zemi za druhou. Kleopatra věděla, že otevřenému střetu s Římem nemůže dlouhodobě čelit. Potřebovala znát úmysly svých protivníků dříve, než je uskuteční. A právě proto vybudovala rozsáhlou síť informátorů.

Tajná síť a ekonomická špionáž

Její lidé se pohybovali mezi obchodníky, námořníky, výběřčími daní, diplomaty i cizinci připlouvajícími do největšího přístavu Středomoří. Každá loď, která zakotvila v Alexandrii, mohla přivést nejen zboží, ale také cenné informace.

Co se šeptalo na římském fóru?

Který senátor plánoval spojenectví?

Kam se přesouvaly legie?

Odpovědi na tyto otázky měly mnohdy větší cenu než zlato.

Málo se ví, jak efektivní byl její systém kontroly. Zavedla povinné prohledávání všech lodí. V Alexandrii se nezabavovaly pašované zbraně, ale knihy a svitky. Každý text byl zkopírován. Originál často zůstal v královské knihovně a majitel dostal jen kopii. Byla to první státem řízená informační krádež v dějinách.

Kleopatra dokázala mistrně využívat i psychologii. Naslouchala lidem, odměňovala věrné a uměla přesvědčit i ty, kteří původně stáli proti ní. Informace získávala nejen prostřednictvím placených zvědů, ale také během diplomatických jednání, hostin a soukromých rozhovorů. Každé setkání bylo příležitostí dozvědět se něco, co mohlo rozhodnout o budoucnosti její říše.

Kleopatřina špionážní síť nebyla jen pasivním sběrem drbů. Byl to propracovaný aparát, který dnes historici přirovnávají k moderním tajným službám.

Zde jsou konkrétní a málo známé příběhy, které ukazují, jak její špioni měnili dějiny.

Případ zamilovaného generála a ukradených plánů

Když Julius Caesar pobýval v Alexandrii, Kleopatra si velmi rychle uvědomila, že největší slabinou římských vojevůdců je jejich vlastní štáb. Římští důstojníci považovali Egyptanky za pouhé kurtizány a před tamními ženami mluvili naprosto otevřeně.

Kleopatra toho mistrně využila. Nasadila své nejvzdělanější dvorní dámy jako „společnice“ pro Caesarovy klíčové generály. Jedna z těchto žen dokázala během pitky získat podrobné plány zásobovacích tras římské armády v Sýrii. Kleopatra tyto informace okamžitě předala svým spojencům, kteří Římanům odřízli dodávky obilí. Caesar tehdy poprvé pochopil, že v paláci mají stěny uši.

Akce „Knihovna“: První průmyslová špionáž

Alexandrijská knihovna nebyla jen centrem vědění, ale také centrem tajných služeb. Kleopatra vytvořila speciální jednotku učenců a písařů, kteří měli na starosti takzvanou „ekonomickou a technickou špionáž“.

Když do přístavu připlula jakákoliv loď, strážě ji prohledaly a zabavily veškeré dokumenty, mapy a obchodní deníky. V podzemí knihovny pak desítky písařů tyto texty dnem i nocí kopírovaly.

Výsledek:

Kleopatra získala mapy tajných námořních cest indických obchodníků.

Důsledek:

Egypt díky tomu ovládl obchod s kořením a drahými kameny, aniž by musel vyslat jedinou válečnou loď. Cizí obchodníci vůbec netušili, jak královna odhalila jejich trasy.

Špionážní kód v milostných dopisech

Vztah s Markem Antoniem byl protkaný špionáží od samého počátku. Když Antonius bojoval na východě proti Parthům, Kleopatra mu posílala milostné dopisy na drahém papyru. Tyto dopisy však měly dvojí dno. Pod vrstvou romantických veršů, které psala pro případ, že by dopis zachytil nepřítel, se skrývaly tajné zprávy. Její písaři používali neviditelný inkoust vyrobený z mléka a rostlinných šťáv, který se objevil až po zahřátí nad ohněm. Tímto způsobem Antoniovi posílala varování před zrádci v jeho vlastním táboře. Zachránila mu tak život, když ho včas varovala před jedním z jeho vlastních generálů, který plánoval přeběhnout k Parthům.

Operace „Dvojitý agent“ v Římě

Největší kousek se Kleopatře povedl přímo v srdci Říma, na dvoře jejího úhlavního nepřítele Octaviana (budoucího císaře Augusta). Kleopatra měla v Římě placeného informátora mezi senátory. Byl to muž, kterému Octavianus plně důvěřoval.

Tento agent dodával Kleopatře opisy tajných zápisů z římského senátu. Královna tak věděla o každém Octavianově politickém kroku měsíce dopředu. Když Octavianus připravoval tajnou námořní blokádu Egypta, Kleopatra díky svému špionovi věděla přesný počet lodí i místo, kde se

měly shromáždit. Stačila své loďstvo včas přeskupit a blokádu paralyzovat. Octavianus byl tehdy paranoidní, nechal popravit několik svých sluhů, ale skutečného zrádce v senátu nikdy neodhalil.

Smrtící síť eunušských kurýrů

Pro přenos nejcitlivějších informací nepoužívala Kleopatra vojáky, ale eunuchy a chudé rybáře. Rybáři schovávali zašifrované zprávy do útrob ulovených ryb, které pak doručovali přímo do kuchyní spřátelených paláců.

Eunuchové zase těžili ze svého postavení – v antickém světě byli považováni za „neviditelné“ a neškodné. Pohybovali se volně mezi římskými lázněmi a nevěstinci, kde vlivní muži v opilosti mluvili o státních tajemstvích. Tato síť byla tak loajální, že za celých dvacet let její vlády nebyl chycen ani jeden kurýr, který by tajemství své královny prozradil.

Pravda o koberci a setkání s Caesarem

Největší zkouška přišla roku 48 př. n. l., kdy do Egypta dorazil Julius Caesar. Řím zmítala občanská válka a Kleopatra sama bojovala o egyptský trůn se svým bratrem Ptolemaiem XIII. Věděla, že bez podpory nejmocnějšího muže Říma nemá šanci zvítězit. Nevsadila však jen na svůj půvab, jak tvrdily pozdější legendy. Dlouho před jejich prvním setkáním shromažďovala informace o Caesarově povaze, jeho spojencích, nepřátelích i politických cílech. Díky tomu přesně věděla, jak s ním jednat a co mu nabídnout.

Slavný příběh o tom, že byla k Caesarovi propašována zabalená v koberci, se stal jednou z nejznámějších scén světových dějin. Tento mýtus je však historicky nepřesný. Starověký historik Plútarchos píše o velkém pytli na ložní prádlo, nikoliv o drahém koberci. Kleopatra navíc nebyla bezbranná schovaná dívka. Do paláce pronikla na malém člunu za tmy. Doprovázel ji pouze věrný Sicílan Apollodóros.

Byl to riskantní vojenský kousek. Strážce jejího bratra ji mohly na místě zabít. Caesar neocenil její půvab, ale její neskutečnou odvahu a strategické myšlení. Byla pro něj rovnocenným partnerem v diskuzi, ne hračkou.

Mýtus:

Kleopatra byla oslnivá krasavice.

Historická realita:

Podle mincí měla velký nos a ostré rysy. Okouzlovala hlasem a intelektem.

Mýtus:

Sváděla muže pro zábavu.

Historická realita:

Každý její vztah byl chladně kalkulovaným politickým spojenectvím.

Strategie s Antoniem a poslední bitva

Po Caesarově smrti obrátila svou pozornost k Marku Antoniovi. Ani tentokrát nešlo jen o romantický vztah. Jejich spojenectví bylo promyšleným politickým tahem, který měl zajistit nezávislost Egypta proti rostoucí moci Octaviana. Kleopatra pečlivě sledovala dění v Římě, využívala své emisary a udržovala kontakty s lidmi na obou stranách konfliktu. Věděla, že informace rozhodují o tom, kdo přežije a kdo padne.

Financovala Antoniovu armádu a de facto řídila jeho tažení. Římská propaganda z ní kvůli tomu udělala čarodějnici, která Antonia očarovala. Octavianus se jí bál natolik, že nevyhlásil válku Antoniovi, ale přímo Kleopatře. Věděl, že ona je mozkiem celé operace.

Nakonec ani její schopnosti nestačily zastavit vzestup budoucího císaře Augusta. Po porážce u Actia se osud Egypta naplnil a smrt Kleopatry znamenala konec tři tisíce let trvající vlády egyptských faraonů.

Smrt Kleopatry

I její slavná smrt kobrou je pravděpodobně fikcí. Kousnutí kobrou egyptskou je extrémně bolestivé a smrt trvá hodiny. Kleopatra zemřela rychle a klidně společně se svými dvěma služebníky. Pravděpodobně použila koktejl jedů, který sama léta vyvíjela a testovala na vězních odsouzených k smrti. Věděla přesně, jaká dávka přivodí rychlý konec bez bolesti.

Přesto po sobě zanechala odkaz ženy, která dokázala spojit inteligenci, diplomacii, psychologii a sílu informací způsobem, jenž předběhl svou dobu. Kleopatra nebyla špiónkou v dnešním slova smyslu. Byla však jednou z prvních panovnic, které pochopily, že ten, kdo ovládá informace, často ovládá i svět.

Děti Kleopatry

Po pádu Alexandrie a sebevraždě Kleopatry VII. a Marka Antonia v roce 30 př. n. l. zůstaly na světě čtyři osiřelé děti. Budoucí první římský císař Octavianus (Augustus) stál před otázkou, co s nimi udělat. Jejich osudy se dramaticky rozešly – od chladnokrevné popravy po nečekaný politický vzestup.

Caesarion (Ptolemaios XV. Caesar) – Nejstarší syn

Otec: Julius Caesar

Věk při pádu Egypta: 17 let

Caesarion byl pro Octaviana největší hrozbou. Jako biologický syn Julia Caesara mohl ohrozit Octavianovo postavení, protože Octavianus byl „pouze“ Caesarovým adoptivním synem.

Kleopatra se ho pokusila zachránit. Poslala ho s velkým bohatstvím na jih, přes Rudé moře směrem do Indie. Jeho učitel Rhodon ho však zradil.

Přesvědčil mladíka, že se k němu Octavianus zachová velkoryse a nabízí mu vládu nad Egyptem. Caesarion se vrátil do Alexandrie. Octavianus se poradil se svým filozofem Areiem, který mu řekl slavnou větu: „Příliš mnoho Caesarů škodí.“ Octavianus nechal sedmnáctiletého chlapce okamžitě a v tichosti popravit.

Dvojčata a nejmladší syn – Odvlečení do Říma

Zbylé tři děti měla Kleopatra s Markem Antoniem. Octavianus je ušetřil, protože v nich neviděl přímou hrozbu. Využil je však pro svou politickou propagandu.

Alexandros Hélios (10 let)

Kleopatra Seléné (10 let)

Ptolemaios Filadelfos (6 let)

Octavianus je odvezl do Říma. Během triumfálního průvodu byli nuceni kráčet v těžkých zlatých řetězech ulicemi před posmívajícím se davem. Řetězy byly pro děti tak těžké, že podle historiků nemohly ani pořádně jít, což u římského publika vyvolalo nečekaný soucit.

Po průvodu Octavianus svěřil děti své sestře Octavii. Ironií osudu byla Octavia bývalou manželkou Marka Antonia, kterou odvrhl právě kvůli Kleopatře. Octavia se ukázala jako mimořádně ušlechtilá žena a vychovala je společně se svými vlastními dětmi jako římské aristokraty.

Záhadné zmizení chlapců

O osudu obou mladších synů – Alexandra Hélia a Ptolemaia Filadelfa – historie náhle mlčí. Po roce 29 př. n. l. o nich neexistují žádné písemné záznamy. Historici předpokládají dvě možnosti: buď zemřeli v mladém věku na tehdy běžné nemoci (například na zimnici), nebo byli diskrétně odstraněni, když dospěli a mohli by představovat politické riziko.

Nečekaný triumf Kleopatry Seléné

Jediný, kdo z Kleopatřiných dětí dosáhl dospělosti a zanechal hlubokou stopu v dějinách, byla její dcera Kleopatra Seléné. Ukázala se jako pravá dcera své matky – inteligentní, hrdá a schopná diplomatka.

Kolem roku 15 př. n. l. pro ni císař Augustus vybral ženicha. Stal se jím Juba II., král Numidie (území v dnešním Alžírsku). Juba byl také válečný sirotek vychovaný v Římě, nesmírně vzdělaný muž a vědec.

Augustus z nich udělal vládce Mauretánie. Kleopatra Seléné se stala mocnou královnou. Své nové hlavní město Caesarea vybudovala po vzoru Alexandrie. Založila zde obrovskou knihovnu, podporovala umění, vědu a zavedla egyptské náboženské kultury. Na svých mincích se hrdě hlásila ke své matce Kleopatře VII. Vládla úspěšně mnoho let a zemřela kolem roku 5 n. l. jako vážená panovnice.

Její syn Ptolemaios z Mauretánie pak vládl po ní, čímž krev Kleopatry VII. kolovala v panovnických rodech ještě několik desetiletí, než toto území definitivně pohltit Řím.

Theodora (asi 500 – 548): Císařovna, která proměnila palác v největší zpravodajské centrum Byzance

„Kdyby se v tomto městě skutečně věřilo v bohy, všichni ti lidé v přístavu by už dávno utopili své hříchy v Bosporu,“ zamumlala Theodora.

Skrze jemný hedvábný závoj pozorovala, jak se z dálky blíží loď s purpurovým plachtěním. Nikdo v Konstantinopoli ji nečekal.

Císařovna stála v hlubokém stínu mramorového sloupu. Kousek od jejích nohou ležela malá kostka z ebenového dřeva s vyrytým symbolem její tajné sítě. Bylo to znamení, že zítřejší císařova snídaně bude jeho poslední, pokud okamžitě nezmění okruh svých důvěrníků.

V chodbách paláce panovalo ticho, které nebylo klidem, ale vyčkáváním. Sluhové se pohybovali s nepřírozenou opatrností a tlusté perské koberce tlumily jejich kroky, aby neprobudili spícího vlka – muže na trůnu. V tomto městě nebyla loajalita otázkou cti, ale aktuální ceny. V každém rohu se skrývalo ucho, v každém úsměvu jed.

Přistoupila k těžkým bronzovým dveřím. Čekal tam eunuch s tváří z kamene a očima, které viděly pád příliš mnoha dynastií. Bez slova jí podal svitek zapečetěný černým voskem – barvou, která u dvora znamenala buď smrt, nebo absolutní mlčení. V žaludku se jí sevřelo napětí. Zpráva uvnitř dopisu nejenže narušila její plány, ale rozsekala i poslední naději, že se v Byzanci našel někdo, kdo není vrahem vlastních přátel.

V tu chvíli prořízl noční ticho první, ostrý křik z hlubin paláce.

Theodora se ani nepohnula. Pomalu se otočila a začala kráčet směrem k přístavu. Loď už zakotvila. Její posádka v naprosté tichosti vykládala bedny, které nenesly zboží, ale zbraně. Čas diplomacie skončil. Slova ztratila cenu a jediným jazykem, kterému její nepřátelé ještě rozuměli, se stala krev na mramorové podlaze.

Konstantinopol nikdy neutichala. Zatímco přes den její ulice zaplavovaly tisíce obchodníků, poutníků a vojáků, v noci se za mohutnými hradbami rozsvěcovaly pochodně a město žilo dál, skryté v parách lázní a temných uličkách kolem chrámů.

Vysocí úředníci věřili, že o všem rozhodují zákony. Generálové spoléhali na sílu svých vojsk a senátoři na moc svých rodů. Jen málokdo chápal, že skutečnou vládkyní Konstantinopole jsou informace. Město bylo obrovským labyrintem tajemství. Námořníci se po několika pohárech vína chlubili tím, co slyšeli v dálných zemích, a na dostihovém hipodromu se mezi tisíci diváky ztráceli poslové cizích vládců, mniši i špioni. Každý něco zaslechl. A každý mohl být nebezpečný.

Mnohem nebezpečnější než nepřátelé za hranicemi však byli ti, kteří se usmívali přímo u císařského stolu. Spiknutí nikdy nezačínalo taseným mečem. Začínalo tichým rozhovorem, nenápadným pohledem nebo slibem proneseným šepem.

Právě proto měla Theodora své vlastní oči a uši rozeseté všude. Nešlo o vznešené dvořany, ale o lidi, kterých si nikdo nevšímal: komorné, služebné, hostinské, přístavní dělníky a lazebníky. Nenápadné figurky, které naslouchaly rozhovorům a skládaly dohromady střípky událostí, jež samy o sobě nedávaly smysl.

Teprve v rukou císařovny do sebe mozaika zapadla.

Každý večer k ní přicházely nové zprávy. Theodora je trpělivě porovnávala a hledala souvislosti, které ostatním unikaly. Celý byzantský dvůr připomínal šachovnici, kde mělo přátelství cenu jen do chvíle, než se objevila výhodnější nabídka. Věrnost se kupovala zlatem, mocí nebo strachem.

Theodora proto věřila jediné věci. Informacím. Protože ten, kdo ví jako první, nemusí nikdy tasit meč.

Temná minulost a skrytá fakta

Byzantský dvůr byl místem, kde se o moc bojovalo jinak než na bojišti. Meče nahrazovaly pomluvy, jed nahrazovaly pečlivě šířené informace a zrada bývala ukryta za zdvořilými úsměvy. Jediný neopatrně pronesený výrok mohl znamenat pád mocného úředníka, zatímco dobře načasovaná zpráva dokázala zachránit samotného císaře. Theodora tomu rozuměla lépe než kdokoli jiný.

Její cesta na trůn byla neuvěřitelná. Narodila se kolem roku 500 v chudých poměrech a podle dobových kronik byla dcerou muže, který pečoval o medvědy v konstantinopolském hipodromu. Mladá Theodora poznala svět, v němž člověk přežil jen tehdy, pokud dokázal správně odhadnout úmysly druhých. Právě tato zkušenost ji později naučila číst lidské charaktery s mimořádnou přesností.

Oficiální historie však zamlčuje, že Theodora nebyla jen herečkou, ale podle historika Prokopia také slavnou kurtizánou. Pracovala v nevěstincích nejnižší kategorie. Předváděla erotická představení, která šokovala i tehdejší liberální společnost. Aby si ji Justinián mohl vůbec vzít, musel nechat změnit starý římský zákon. Ten totiž striktně zakazoval sňatky patricijů s ženami z divadla. Justinián zákon přepsal a udělal z ní legální císařovnu.

Utajovaná pravda

Theodora měla nezákonné dítě ještě předtím, než poznala Justiniána. Syn se jmenoval Jan. Když dospěl, přišel do paláce matku navštívit. Theodora se bála, že by syn mohl ohrozit její postavení. Mladík z paláce záhadně zmizel a už ho nikdy nikdo nespátl.

Neviditelná špionážní síť v podzemí

Po sňatku s císařem Justiniánem I. se nestala pouhou ozdobou trůnu. Naopak. Stala se jeho nejbližší rádkyní a jednou z nejmocnějších žen své doby. Měla přístup k nejtajnějším informacím říše, účastnila se státních porad a podle několika dobových pramenů výrazně zasahovala do rozhodování o zahraniční politice i bezpečnosti impéria.

Byzantská říše disponovala propracovaným systémem císařských kurýrů, diplomatů a úředníků, kteří přinášeli zprávy z provincií i ze zahraničních dvorů. Kupci, duchovní i vyslanci často plnili roli dnešních zpravodajských agentů. Theodora tento tok informací pečlivě sledovala a využívala jej k upevnění moci svého manžela i vlastní politické pozice.

Málokdo však ví, jak hluboko sahaly její tajné operace. Vytvořila vlastní soukromé vězení přímo pod podlahou paláce. Bylo umístěno v labyrintu sklepů pod jejími komnatami. Zde bez vědomí Justiniána mučila své politické odpůrce. Její špioni tam unášeli lidi přímo z ulic Konstantinopole. V těchto celách držela v naprosté izolaci i vysoké církevní hodnostáře, kteří s ní nesouhlasili.

Oficiální obraz:

Zbožná křesťanka stavící chrámy.

Skrytá realita:

Podporovala heretiky (monofyzity) a ukrývala je v paláci.

Oficiální obraz:

Loajální manželka oddaná císaři.

Skrytá realita:

Vlastnila síť agentů, o kterých Justinián neměl tušení.

Likvidace nejbližších spojenců

Největší nebezpečí však nepřicházelo z Persie ani od barbarských kmenů. Přicházelo z paláce. Každý den se mezi mramorovými sloupy rodila nová spojenectví a stejně rychle zanikala. Dvořané se navzájem sledovali, udávali a soupeřili o císařovu přízeň. V takovém prostředí měla informace cenu života.

Theodora proto budovala okruh naprosto oddaných lidí. Každá zpráva se počítala.

Ukázkovým příkladem její špionáže byla likvidace vojevůdce Belisaria. Byl to největší generál říše a Justiniánův přítel. Theodora ho však podezřívala z touhy po trůnu. Nasadila na jeho manželku Antoninu své špiony. Zjistila, že Antonina má mladého milence. Theodora Antoninu touto informací začala vydírat. Udělala z ní svou loutku. Skrze manželku pak kontrolovala slavného generála, ničila jeho reputaci a nakonec ho nechala zbavit veškerého majetku.

Krvavý rubáš a konec legendy

Největší zkouškou její odvahy se stalo povstání Níká v roce 532. Zatímco mnozí členové dvora radili Justiniánovi uprchnout z města, Theodora odmítla.

Podle historika Prokopia pronesla slova, která vstoupila do dějin: „Purpur je nejkrásnějším rubášem. Raději zemřít jako císařovna než žít v hanbě jako uprchlice.“

Její rozhodnost změnila běh dějin. Justinián zůstal, povstání bylo krvavě potlačeno a Byzantská říše přežila jednu z největších krizí své existence. Historie však často vynechává brutalitu konce tohoto povstání. Theodora osobně nařídila generálům, aby uzavřeli všechny východy z hipodromu. Vojáci tam zmasakrovali přes třicet tisíc bezbranných lidí. Mezi mrtvými byli i ti, kteří se povstání vůbec neúčastnili.

Theodora nebyla tajnou agentkou v dnešním slova smyslu. Byla však ženou, která pochopila, že vládnout znamená především vědět. V říši plné intrik, zrady a politických her proměnila informace v jednu z nejmocnějších zbraní císařského trůnu. A právě proto právem patří mezi ženy, které položily základy politického zpravodajství dávno před vznikem moderních tajných služeb.

Jeanne de Clisson (asi 1300 – 1359): Lvice z Bretaně

Stříbrná mince se neodrazila; dopadla na mahagonový stůl s tupým, těžkým žuchnutím, které znělo spíš jako hřebík zatloukaný do rakve.

„Nevrací se, že ne?“ zeptal se muž hlasem jako štěrk rozdrcený botou.

Nezvedl zrak od svého nápoje, ale prsty se mu třáslы tak, že sklenice rytmicky, nervózně tikala o stůl do tíživého ticha hospody.

Venku zatím mlha Lamanšského průlivu pohlcovala pobřeží. Stírala hranici mezi šedým mořem a šedou oblohou, tlumila zvuky a proměňovala svět ve smyslovou prázdnotu, kde mohl výkřik zůstat tři metry daleko neslyšen. Přístav byl zlověstně klidný, voda hustá a mastná.

Vysoko na rozeklaných útesech zvěd sotva dýchal. Sledoval, jak se kolem mysu proplétá francouzská obchodní flotila. Znal čas přílivu a odlivu lépe než měsíc a věděl, že okno příležitosti se zavírá rychleji než oči umírajícího muže.

Cesta zpět do skryté zátoky byla zběsilým závodem s časem. Kopyta koně duněla po mokřích skalách, od pobřeží odletovaly spršky slané vody. Když jezdec sjel na pláž, z mlhy se před ním jako přízrak vynořila silueta vlajkové lodi s černými plachtami.

Na palubě panovalo absolutní ticho. Muži stáli na svých místech bez jediného pohybu. Jeanne de Clisson stála na přídi, v černém plášti, zády k přístavu.

Ani se neotočila, když průzkumník seskočil z koně a stručně podal hlášení: „Tři obchodní lodě. Dvě ozbrojené. Doprovod dorazí až za několik hodin.“

Jeanne jen nepatrně přikývla. „Vyplouváme.“

Během několika minut se černé plachty naplnily větrem. Štíhlé galéry se tiše oddělily od mola. Vesla se ponořovala do vody v dokonalém, děsivém rytmu. Na stožárech nevlála žádná francouzská vlajka. Jen temná znamení pomsty.

Kapitáni francouzských obchodních lodí si zpočátku ničeho nevšimli; mlha spolehlivě tlumila praskání lan i cákání vody. Teprve když se z bílého oparu vyvalily tmavé trupy pirátských lodí, bylo jasné, že je zle.

„Loď na pravoboku!“ vyštěkl hlídač lodi.

Bylo už pozdě. Jeanniny lodě je obklíčily a odřízly jim ústup. Hákové kotvy s kovovým rachotem přeletěly přes zábradlí, zakously se do dřeva a propojily obě plavidla v jedno krvavé bojiště.

Přes lehkou kroužkovou zbroj měla Jeanne stále černý plášť, který za ní vlál jako stín. V ruce držela dlouhý meč. Neútočila zběsile – každý její pohyb byl přesný, rychlý a chladnokrevný. Během několika minut francouzský odpor umlkl a obchodníci padli na kolena.

Jeanne pomalu procházela mezi zajatci, zatímco její posádka už v podpalubí drancovala sudy s vínem, balíky látek a truhly se stříbrem.

„Kde je kapitán?“ zeptala se.

Starší muž s krví na čele udělal nejistý krok vpřed.

„Já jsem kapitán. Plujeme pod francouzskou korunou... ale jsme jen obchodníci.“

Na okamžik zavládlo ticho. Jeanne se mu dlouze podívala do očí.

„Stejně jako můj muž nebyl voják, když ho francouzský král nechal bez soudu popravit.“

Když její muži prosekali trup a do podpalubí francouzské lodi se začala valit ledová voda, kapitán čekal ránu z milosti. Jeanne je však zastavila gestem.

„Toho nechte. Musí se vrátit.“

Kapitán na ni vytřeštil oči, neschopen slova.

„Až dopluješ do Francie,“ řekla klidným, mrazivým hlasem, „vyříd' Filipovi z Valois, že Jeanne de Clisson stále žije. A že za mého Oliviera zaplatí každou lodí, kterou mi pošle do cesty.“

Otočila se a bez ohlédnutí přešla zpět na svou palubu. Za jejími zády se ozvalo těžké praskání dřeva, jak se francouzská loď poroučela ke dnu. Z její posádky zbyl jen vyděšený kapitán v záchranném člunu.

Černé plachty se znovu naplnily větrem. Stejně rychle, jako se z mlhy objevily, v ní zase zmizely. A po celém pobřeží se začal šířit další z příběhů o ženě, která proměnila vody kanálu La Manche ve své vlastní soukromé popraviště.

Krvavá přísaha a krutá fakta, o kterých se mlčí

Ještě před několika lety však vedla zcela jiný život. Narodila se kolem roku 1300 do šlechtické rodiny a po sňatku s bretaňským šlechticem Olivierem de Clissonem patřila mezi nejváženější ženy v kraji. Vše se změnilo roku 1343, kdy byl její manžel na rozkaz francouzského krále Filipa VI. zatčen, obviněn ze zrady a bez řádného soudu popraven. Jeho hlava byla

vystavena na hradbách Nantes jako výstraha všem, kdo by se odvážili postavit koruně.

Jeanne přísahala pomstu.

Historické kroniky skrývají děsivý detail. Jeanne vzala své dva malé syny, kterým bylo tehdy jen sedm a dvanáct let. Donutila je dívat se na useknutou hlavu jejich otce. Hlava visela na kůlu nad městskou bránou v Nantes. Tento traumatizující zážitek měl v chlapcích zažehnout celoživotní nenávisť k Francii. Byl to chladný psychologický kalkul. Vychovávala z nich budoucí spolubojovníky.

Zapomenuté zvěrstvo

Jeanne nebyla jen spravedlivou mstitelkou. Byla to sadistická pirátka. Když dobyla francouzskou loď, nenechávala nikoho naživu kromě jednoho či dvou námořníků. Šlechtice a důstojníky osobně popravovala sekýrou. Nenechávala jim stínat hlavy přímo na palubě. Přeživší námořníky pak pouštěla jen proto, aby králi doručili její osobní vzkaz o vykonané pomstě.

Špionážní síť z podsvětí a černá flotila

Prodala značnou část svého majetku a za získané peníze nechala vybavit několik válečných lodí. Jejich černé plachty se brzy staly symbolem hrůzy. Francouzské kroniky popisují, že napadala především lodě věrné francouzské koruně a často nenechávala naživu téměř žádné svědky. Její cílem nebylo bohatství, ale odplata.

Takové útoky však nebylo možné podnikat naslepo.

Jeanne potřebovala vědět, kdy lodě vyplouvají, jaký náklad převážejí, kolik mají vojáků na palubě a kudy poplují. Tyto informace jí přinášeli obchodníci, rybáři, přístavní dělníci i spojenci v bretaňských přístavech.

Každá zpráva byla pečlivě ověřována, protože jediná chyba mohla znamenat zkázu celé flotily.

Jeanne financovala podzemní síť prostitutek a hospodských v klíčových francouzských přístavech. Francouzští námořníci a důstojníci v opilosti vyzrazovali tajné trasy. Informace putovaly k Jeanne dříve, než lodě vůbec zvedly kotvy. Prováděla tak dokonalou námořní blokádu. Francouzská koruna kvůli ní přicházela o obrovské zisky z cla a obchodu.

Mýtus:

Jeanne byla osamělá pirátka.

Historická realita:

Úzce spolupracovala s anglickým králem Eduardem III., který jí poskytoval přístavy.

Mýtus:

Lodě natřela na černo pro maskování.

Historická realita:

Černá barva byla psychologickou zbraní, která měla nepřátele paralyzovat strachem.

Mýtus:

Bojovala pouze na moři.

Historická realita:

Útočila i na pevnině, kde vypalovala francouzské hrady a masakrovala tamní posádky.

Partyzánská válka na souši a tragédie na moři

Ve středověku neexistovaly tajné služby ani šifrované radiové zprávy. Přesto už tehdy rozhodovaly informace o vítězství a porážce. Jeanne si vybudovala síť lidí, kteří sledovali pohyb nepřítele a včas ji varovali před hrozícím nebezpečím. Právě díky nim dokázala zaútočit nečekaně a stejně rychle zmizet.

Málokdy se mluví o tom, že Jeanne vedla i pozemní špionážní válku. Její agenti infiltrovali bretaňskou šlechtu. Vytvořila seznam šlechticů, kteří tleskali popravě jejího manžela. Tyto lidi pak systematicky lovila. Její komanda v noci přepadala jejich sídla. Vraždila je v jejich vlastních postelích.

Francouzský král na ni nakonec poslal obrovskou válečnou flotilu. Jeanne musela prchat. Její vlajková loď ztroskotala. Strávila pět dní na otevřeném moři v malém záchranném člunu. Neměli jídlo ani vodu. Její nejmladší syn Guillaume v jejím náručí zemřel na podchlazení a vyčerpání. Starší syn Olivier přežil. Tato tragédie její nenávist k Francii ještě znásobila.

Nečekaný konec lvice

Po více než deseti letech byla postrachem francouzského pobřeží. Její jméno se šířilo mezi námořníky rychleji než vítr a mnozí raději měnili trasu svých plaveb, jen aby se vyhnuli setkání s loděmi pod černými plachtami.

Většina pirátů končí na šibenici, ale Jeanne de Clisson zemřela v klidu a luxusu. Francouzský král ji nikdy nedokázal chytit. Když její touha po pomstě polevila, provdala se za bohatého anglického šlechtice Waltera Bentleyho. Ten byl vojenským zástupcem krále Eduarda III. v Bretani.

Z brutální pirátky se stala opět uznávaná dáma vysoké šlechty. Dožila na hradě Hennebont v Bretani, kde roku 1359 zemřela. Její přeživší syn Olivier se později stal jedním z největších vojevůdců své doby.

Jeanne de Clisson nebyla tajnou agentkou. Byla však ženou, která pochopila, že dobře získaná informace může mít stejnou sílu jako celé vojsko. Ve světě, kde o osudu království rozhodovaly meče a hrady, využívala zvědy, tajné posly a síť loajálních informátorů. Díky nim se z truchlící šlechtičny stala legenda, kterou se francouzská koruna marně snažila umlčet.

Caterina Sforza (1463 – 1509): Paní, která proměnila intriky v umění

„Kdybych měla být jen manželkou, držela bych v rukou vyšívání, ne tuhle zkumavku,“ zamumlala Caterina Sforza a sledovala, jak se hustý olej pomalu usazuje na dně skleněné baňky.

V její laboratoři, ukryté v chladném stínu hradních zdí Rocca di Ravalдино, byl vzduch těžký a štiplavý. Mísil se v něm pach síry, sušených bylin a rozkladu – zápach, který by slabší povahy přinutil k okamžitému odchodu. Právě odměřila poslední kapky extraktu z černého bolehlavu. V malém množství sice léčil, ale v této koncentraci dokázal zastavit lidské srdce dřív, než oběť stihla dokončit větu.

Když do místnosti vstoupil posel, Caterina se ani neotočila. Její prsty, mírně zbarvené od chemikálií a oxidů kovů, stále klidně držely sklo nad plamenem olejové lampy. Věděla, že jezdec projel městskou branou Forlì už za ranního šera. Pod rouškou ticha totiž ve městě probíhala neviditelná válka.

Muž jí podal dopis.

Rozlomila jeho pečeť a několikrát jej pomalu přečetla. Na první pohled šlo o běžnou zprávu o dodávce vína a olivového oleje. Ve skutečnosti však každé číslo, každé jméno i každé místo představovalo jiný význam.

Dvě lodě znamenaly dva oddíly žoldnéřů.

Šest sudů označovalo šest děl.

A zmínka o pozdní sklizni byla varováním, že útok přijde dříve, než se očekávalo.

Caterina bez jediného slova přistoupila k oknu. Slunce právě ozářilo hradby Forlì a město se začalo probouzet. Na tržišti se otevíraly první

stánky, zvony svolávaly věřící k ranní mši a nikdo z obyčejných lidí netušil, že jejich paní právě zjistila, že se proti nim chystá další spiknutí.

Složila dopis a vhodila jej do plamene svíce. Pergamen se během několika okamžiků zkroutil a změnil v popel.

„Ať si myslí, že mají výhodu,“ pronesla tiše ke svému nejbližšímu rádci.
„Nechte je přijít blíž.“

Nebyla ženou, která čekala, až nepřítel zaútočí.

Raději udeřila jako první.

Její manžel Girolamo věřil v sílu kamenného opevnění, děl a ozbrojených mužů. Caterina však chápala, že renesanční Itálii nevládnou meče, ale tajemství. Hrad se dá dobýt i bez jediného výstřelu – stačí, aby se správný prášek dostal do správného poháru s vínem.

V laboratoři však vzduch náhle zhoustl. Caterina koutkem oka zachytila v zrcadle pohyb. Stín, který tam neměl co dělat. Někdo ji z úkrytu pozoroval.

Na tváři se jí objevil klidný, téměř zdvořilý úsměv. V mocenských hrách nikdy nestačilo zprávu jen přijmout – bylo nutné mít okamžitě připravenou odpověď, stejně neviditelnou a stejně nebezpečnou jako hrozba sama.

Pomalou odložila baňku s bolehlavem a s naprostým klidem natáhla ruku k zásuvce stolu. Uvnitř ležely dva klíče. Jeden od trezoru s rodovým zlatem, druhý od skříňky, která ukrývala ty nejvzácnější a nejrychlejší jedy v celé Itálii.

Hra o Forlì právě začala a Caterina neměla v úmyslu prohrát.

Temná laboratoř a jedy jako zbraň

Caterina Sforza vyrůstala v rodině, kde se politika neoddělovala od války. Už jako mladá pochopila, že moc se neudrží jen silou zbraní, ale také informacemi, spojenectvími a schopností předvídat tahy protivníka. V době, kdy většina šlechtičen plnila především reprezentační roli, se Caterina zajímala o věci, které byly považovány za doménu učenců, lékařů a vojevůdců.

Na hradě si nechala zřídit vlastní laboratoř. Nebyla to temná kobka plná kouzel a čarodějnických knih, jak později líčily legendy, ale místnost zaplněná skleněnými baňkami, hliněnými nádobami, sušenými bylinami a kovovými destilačními přístroji. Ve vzduchu se mísila vůně levandule, rozmarýnu, octa i ostrých minerálů, které se používaly při výrobě léčiv.

Caterina zde trávila dlouhé hodiny. Experimentovala s mastmi na hojení ran, připravovala vonné oleje a studovala vlastnosti rostlin, které mohly léčit stejně dobře, jako mohly zabíjet. Ve světě renesance totiž mezi lékem a jedem často rozhodovalo jediné – správné množství.

Právě proto kolem její laboratoře vznikla řada pověstí. Nepřátelé tvrdili, že vyrábí smrtící jedy, které dokážou usmrtit člověka beze stop. Jiní byli přesvědčeni, že ovládá tajemství alchymie a hledá elixír dlouhého života. Přímé důkazy pro podobná tvrzení však chybějí. Jisté je pouze to, že Caterina se o přírodní vědy zajímala neobvykle intenzivně a své poznatky si pečlivě zapisovala.

Její zájem o chemii a lékařství nebyl pouhým koníčkem. V neklidné Itálii 15. století mohlo být každé jídlo posledním. Otravy patřily mezi obávané metody odstraňování politických soupeřů a mocní vládci zaměstnávali ochutnávače i zkušené lékaře. Caterina proto chtěla rozumět tomu, jak jedy působí, jak je rozpoznat a zda proti nim existuje obrana.

Stejnou pozornost věnovala i špionům.

Sít jejích informátorů sahala daleko za hradby Forlì. Kupci, poslové, vojáci i služebnictvo přinášeli drobné střípky zpráv. Samy o sobě často neznamenal nic. Teprve když je Caterina spojila dohromady, začal se před ní rýsovat obraz plánů jejích nepřátel.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Nejnebezpečnější špionky historie.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.